

Norsk Bonde-
og Småbrukarlag

Til Kommunal- og distriktsdepartementet
Referansenr.: 26/200

Dato: 16.04.2024

HØRINGSINNSPILL

Innspill til Høring av NOU 2026:1 En bærekraftig kommunesektor

Norsk Bonde- og Småbrukarlag takker for muligheten til å gi innspill på NOU 2026: 1 En bærekraftig kommunesektor – Kommunekommisjonens første delutredning.

Overordnet bemerkning

Norsk Bonde- og Småbrukarlag er sterkt kritiske til forslaget om å innlemme det øremerkede tilskuddet til veterinærtjenester i det generelle kommunale rammetilskuddet.

Vi mener dette vil svekke veterinærberedskapen og i praksis kunne undergrave kommunenes evne til å oppfylle ansvaret for klinisk veterinærvakt.

Øremerkede tilskudd til veterinærdekning

Det øremerkede tilskuddet til veterinærdekning ble innført i forbindelse med overføringen av ansvaret for klinisk veterinærvakt fra stat til kommune i 2008. Formålet er å sikre tilgang til veterinærtjenester i hele landet, uavhengig av dyretall, bosetting og kommunenes økonomiske situasjon.

Veterinærberedskap er en grunnleggende forutsetning for dyrevelferd og dyrehelse, og har direkte betydning for mattrygghet og folkehelse. I tillegg er veterinærtjenesten en viktig del av samfunnets totale beredskap, særlig i lys av økt oppmerksomhet på behovet for økt sjølforsyning og krisehåndtering.

Samtidig er veterinærmarkedet i store deler av landet preget av markedssvikt. I distriktskommuner med lav dyretetthet og store avstander er det krevende å opprettholde et bærekraftig tjenestetilbud uten offentlig støtte.

NBS sin vurdering av forslaget

Et flertall av kommisjonens medlemmer foreslår å innlemme det øremerkede tilskuddet til veterinærtjenester, inn det generelle kommunale rammetilskuddet. Etter vårt syn er

dette meget uklokt og vil i praksis medføre at det kommunale ansvaret for klinisk veterinærvakt vil bortfalle som følge av manglende finansiering av ei allerede svært presset ordning.

Det øremerkede tilskuddet ble innført som konsekvens av overføring av ansvaret for den kliniske veterinærvakten fra statlig til kommunalt hold i 2008, og forutsetningen om at kommunen skal stå ansvarlig for denne ordningen må ligge til grunn også videre.

Dette er viktig for både dyrevelferden og dyrehelsa, i tillegg til mattrygghet og i ytterste konsekvens folkehelsa. Med økende fokus på beredskap og sjølforsyning i usikre tider, legger vi særlig vekt på veterinærens rolle i totalberedskapsøymed. Dette blir også presisert av kommisjonens mindretall, gjennom Prestbakmos og Otterviks særmerknader:

*«For det første er veterinærberedskapen en kritisk samfunnsfunksjon. Veterinærer håndterer akutte dyrehelsehendelser, smitteutbrudd og dyrevelferdssaker som har direkte betydning for mattrygghet, landbruk og samfunnssikkerhet. Dette er tjenester som ikke kan tillates å variere etter lokale prioriteringer eller budsjettpress. **Et øremerket tilskudd er det viktigste virkemiddelet staten har for å sikre en nasjonalt likeverdig beredskap.***

For det andre er veterinærmarkedet i store deler av landet preget av betydelig markedssvikt. Kommuner med lite næringsgrunnlag vil stå i reell fare for å miste døgnskategorisk veterinærvakt dersom midlene inngår i rammetilskuddet og dermed må konkurrere med andre kommunale behov. Risikoen er at denne lovpålagte oppgaven uten øremerkede midler blir underfinansiert. For det tredje er dagens ordning et resultat av et bredt politisk ønske om å sikre forutsigbarhet og nasjonal styring i en kritisk beredskapsfunksjon» (NOU 2026:1, s. 116).

Norge er et veldig mangfoldig land, med ulikt utfordringsbilde i de ulike fastsatte veterinære vaktdistriktene. Enkelte næringstette områder bidrar med godt inntektsgrunnlag, mens andre områder har mer næringssvake og har desto lengre avstander. De siste årene har vi jevnt over opplevd en økende utfordring rekruttering til den kommunale veterinærvakten. Årsakene er flere, men sviktende inntektsgrunnlag og høy vaktbelastning pekes på som hovedutfordringer. Det rapporteres generelt at det at kommunale ansvaret er underfinansiert.

Forslag om å innlemme de øremerkede midlene til klinisk veterinærvakt inn i den generelle ramma har blitt gjennomført tidligere, og beregninger fra den gang (2019) viste ei betydelig omfordeling av midlene fra små distriktkommuner til større byer og sentrale strøk. Eksempelvis ville nærmere hundre vaktdistrikter få halvert størrelsen på den offentlige tildelingen, sammenlignet med dagens modell.

Da det ikke foreligger en alternativ modell til fordeling, er vi svært bekymret for at kommisjonens forslag vil medføre ei omfordeling av midler fra distriktskommuner med høy andel av landbruksproduksjon og forholdsvis stor dyretetthet, til større bykommuner i sentrale strøk uten det samme behovet for klinisk veterinærvakt på produksjonsdyrsida.

Flertallsforslaget som foreligger, vil derfor etter vårt syn, i praksis medføre at det kommunale ansvaret for klinisk veterinærvakt vil bortfalle som følge av manglende finansiering.

Norsk Bonde- og Småbrukarlag mener at:

- Tilskuddet til veterinærdekning må beholdes som et øremerket kommunalt tilskudd, slik som i dag.
- Veterinærdekning sikrer et av de fundamentale jordbrukspolitiske målene til Stortinget om landbruk i hele landet og må ses som grunnleggende beredskap.
- Det totale tilskuddet, herunder både tilskudd til klinisk veterinærvakt, stimuleringstilskudd og dekning av kostnader i forbindelse med vaktadministrering må styrkes betydelig framover.

Vi henviser ellers til høringssvar innsendt av Namdalseid Bonde- og Småbrukarlag og støtter opp om deres betraktninger knyttet til tematikken, etter å ha opplevd uforutsigbarheten i veterinærtjenesten som følge av manglende finansiering av ordningen og det lovpålagte kommunale ansvaret. Dette i tillegg til høringssvar innsendt av Den Norsk Veterinærforening som ettertrykkelig presiserer at *øremerkingen er hovedgarantisten for dagens vaktordning.*

Med vennlig hilsen,

Anders Bakke Klemoen, Generalsekretær

Norsk Bonde- og Småbrukarlag

Elektronisk godkjent, uten underskrift